

"Allah'a mal olmak ise, bütün eşyayı terk ve her şeyin ondan olduğunu ve ona rücu ettiğini bilmekle olur." izah eder misiniz?

Eşyayı terk konusunda Üstat hazretleri “kesben değil kalben terk etmek” kaydını koyuyor. Bütün eşyayı kalben terk eden, “her şeyin ondan olduğunu ve ona rücu ettiğini” bilen insan, eşyayı değil onları yaratana sever, mahlukata değil onların Hâlık'ına güvenir, ona tevekkül eder. Ayrıca, her şeyin O'ndan olduğunu bilen insan sebepleri de O'nun memurları olarak bilir ve onlara fazla gönül bağlamaz,neticeleri onlardan bilmez, onlara hakiki tesir vermez.

Bir memur, maaşını görevli memurdan, mutemetten alırken ona minnettar olmaz, çok iyi bilir ki bu maaşımı bu şahıs kendi servetiyle ve kendi iradesiyle vermiyor. O sadece bir memurdur, verilen görevi yerine getirmekle yükümlüdür. O da benim gibi devletten maaş almaktadır.

Eşyanın yaratılışında sebep olarak görev yapan mahlukatı da Allah'ın memurları, yahut askerleri olarak bilen insan, bütün hayırların Allah'tan olduğunun şuuru içinde, o sebeplere bir tesir vermez, onlara gereğinden fazla minnettar olmaz. Ne ışık güneşin kendi malı ve eseridir, meyveyi ağaç yapmaktadır, ne de insanı annesi ve babası.

On Yedinci Söz'de dünyanın mahiyeti hakkında çok güzel hikmet dersleri sıralanır ve dünyayı böylece bilen kimsenin ondan ayrılmasının da kolay olacağı vurgulanır. Biz aynı dersi, dünyanın mahiyetini bilen insanın onu kalben terk etmesinin kolay olacağı şeklinde değerlendirip konumuza tatbik edelim.

Bu hikmet derslerinden üç misâl vermekle yetineceğiz:

Dünya “ Bir ticaretgâhtır.” İnsan girdiği bir mağazada kendine gerekli olan eşyayı satın alıp o mekânı terk eder. Oraya gönül bağlayıp saatlerce kalmayı düşünmez.

“Hem, bir imtihan meydanıdır.” İnsan, imtihan olduğu salona gönlünü kaptırmaz. Bütün dikkatini sorulara en iyi cevapları vermekte yoğunlaştırır. İmtihan sona erdiğinde de derhal o mekânı terk eder.

“Hem bir mezradır.” Bir çiftçi de, tarlada işini en güzel şekilde görüp bir an önce köyüne dönmeyi arzular. Tarlaya aşık olup günlerce onun başına beklemez.